

УДК 635.16

Код UPOV: CRAMB

Методика

проведення експертизи сортів катрану (*Crambe* Rupr.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів роду *Crambe* L.

2. Необхідний насіннєвий матеріал

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити щонайменше 50 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 **Тривалість експертизи.** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 **Місце експертизи.** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 **Умови для проведення експертизи.** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 **План експертизи.** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,30 м.

3.5 **Метод дослідження.** Морфологічний опис ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні–QL, кількісні–QN, псевдо якісні–PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, розмір сім'ядолей);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин / частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG разове вимірювання 60 рослин, або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для експертизи на відмінність.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження, рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються дві нетипові.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він вважається стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють в межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано групувати сорти за такими ознаками:

- Листкова пластинка: форма (ознака 7);
- Листкова пластинка: кількість часток (ознака 10);
- Коренеплід: за довжиною (ознака 13);

- Коренеплід: форма (ознака 15).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довілля це унеможливають;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів катрану

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. QL	Сіянець: антоціанове забарвлення гіпокотилію VG, 1	відсутнє	1	Аккорд
		наявне	9	
2. (+) PQ	Сім'ядолі: форма VG 1	серцеподібна	1	Аккорд
		широкосерцеподібна	2	
3. (+) QN	Сім'ядолі: розмір MG 1	малий	3	Аккорд
		середній	5	
		великий	7	
4. (+) QN	Рослина: кількість повністю розвинених листіків MS, 2	мала	3	Аккорд
		середня	5	
		велика	7	
5. (*) QL	Листок: положення у просторі VG, 2	слабко відхилене	1	Аккорд
		напіввідхилене	2	
		горизонтальне	3	
6. (*) (+) QN	Листок: за довжиною MS 2	короткий	3	Аккорд
		середній	5	
		довгий	7	
7. (*) (+) PQ	Листкова пластинка: форма VG 2	серцеподібна	1	Аккорд
		еліптична	2	
		перистороздільна	3	
8. PQ	Листкова пластинка: відтінок VG 2	відсутній	1	Аккорд
		наявний	9	
9. QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VG 2	слабка	3	Аккорд
		помірна	5	
		сильна	7	
10. (*) (+) QN	Листкова пластинка: кількість часток MS 2	мала	3	Аккорд
		середня	5	
		велика	7	
11. (+) QN	Листкова пластинка: розмір кінцевої частки MS, 2	малий	3	Аккорд
		середній	5	
		великий	7	
12. (+) QN	Листкова пластинка: надрізи краю за глибиною MS 2	мілкі	3	Аккорд
		середні глибокі	5 7	

1	2	3	4	5
13. (*) (+) QN	Коренеплід: за довжиною MS 3	короткий середній довгий дуже довгий	3 5 7 9	Аккорд
14. (+) QN	Коренеплід: діаметр MS 3	малий середній великий	3 5 7	Аккорд
15. (*) (+) QL	Коренеплід: форма VG 3	циліндрична конічна	1 2	Аккорд
16. (+) PQ	Коренеплід: форма головки VG 3	плеската округла	1 2	Аккорд
17. PQ	Коренеплід: забарвлення поверхні VG 3	біле білувато-сіре білувато-рожеве зелене коричнєве	1 2 3 4 5	Аккорд
18. QN	<u>Тільки для сортів з білим, білувато-сірим і білувато- рожевим коренеплодом:</u> Коренеплід: зелене забарвлення головки VG 3	відсутнє або дуже слабке слабке помірне сильне дуже сильне	1 3 5 7 9	Аккорд
19. QL	<u>Тільки для сортів з білим, білувато-сірим і білувато - рожевим коренеплодом:</u> Коренеплід: антоціанове забарвлення VG 3	відсутнє наявне	1 9	Аккорд
20. QL	Коренеплід: шерехатість поверхні VG 3	відсутня або дуже слабка слабка помірна сильна дуже сильна	1 3 5 7 9	Аккорд
21. PQ	Коренеплід: забарвлення м'якоті VG 3	біле білувато-сіре білувато-рожеве білувато-зелене зелене	1 2 3 4 5	Аккорд

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів катрану

Коди фаз росту й розвитку рослин, у які рекомендовано робити обстеження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	Сходи
2	Розетка
3	Сформований коренеплід

До 2. Сім'ядолі: форма.

1

Серцеподібна

2

широкосерцеподібна

До 3. Сім'ядолі: розмір, см.

Малий – до 1,0; середній – 1,0–1,5; великий – понад 1,5.

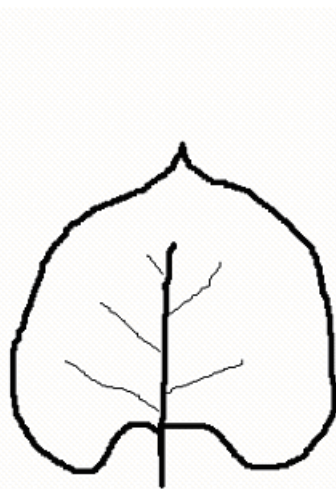
До 4. Рослина: кількість повністю розвинених листків, шт.

Мала – до 5, середня – 5–12, велика – понад 12.

До 6. Листок: за довжиною, см.

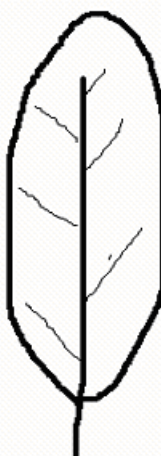
Короткий – до 25, середній – 25–35, довгий – понад 35

До 7. Листкова пластинка: форма.

1

Серцеподібна

2

еліптична

3

перистороздільна

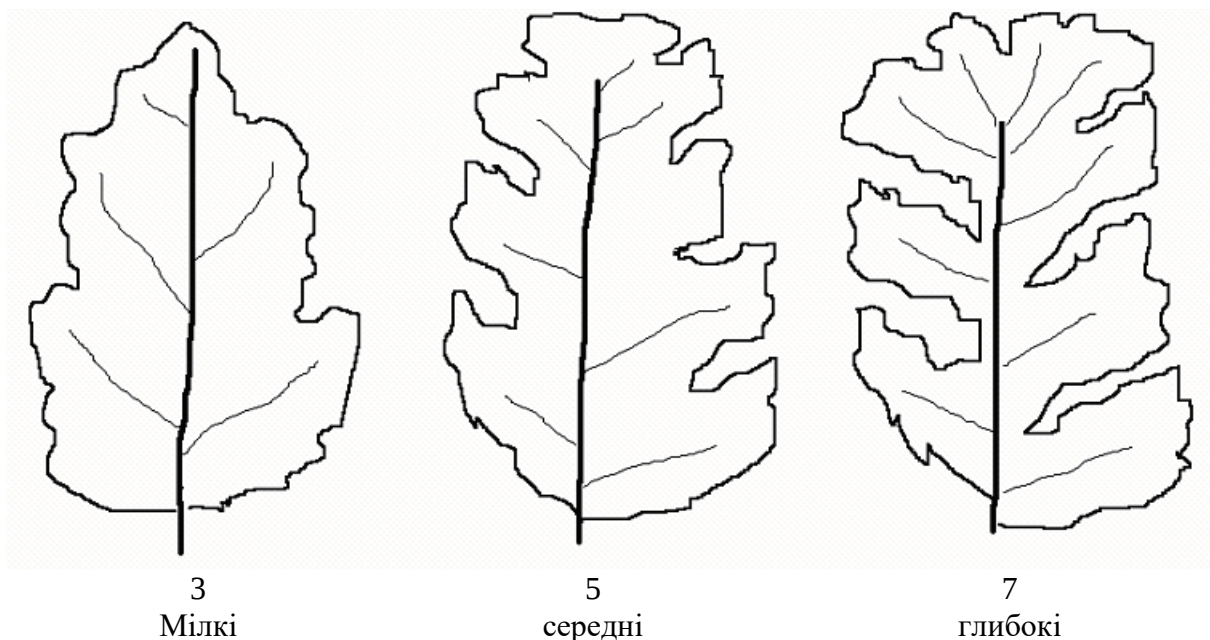
До 10. Листкова пластинка: кількість часток, шт.

Мала – до 3, середня – 3–7, велика – понад 7.

До 11. Листкова пластинка: розмір кінцевої частки, см.

Малий – до 8, середній – 8–18, великий – понад 18.

До 12. Листкова пластинка: надрізи краю за глибиною.

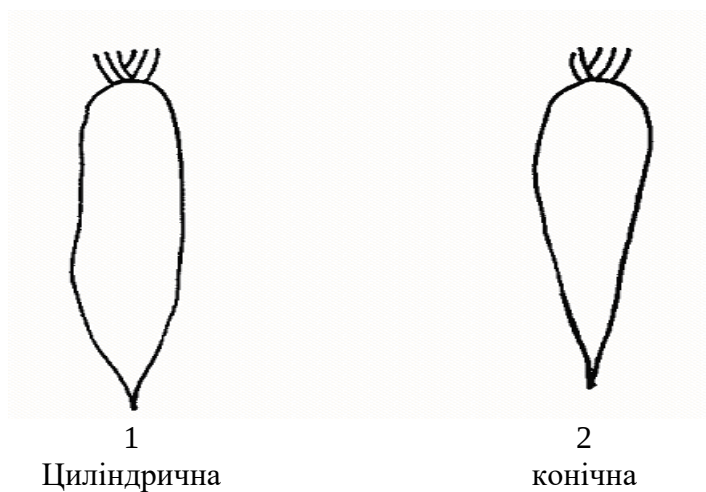
До 13. Коренеплід: за довжиною, см.

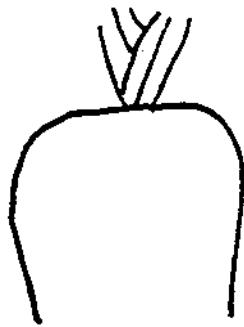
Короткий – до 40, середній – 40–60, довгий – 60,1–80, дуже довгий – понад 80.

До 14. Коренеплід: діаметр, см.

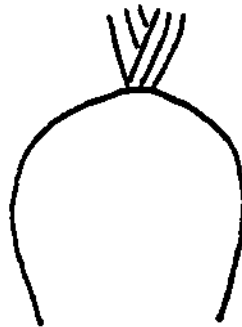
Малий – до 1,5; середній – 1,5–5,0; великий – понад 5,0

До 15. Коренеплід: форма.

До16. Коренеплід: форма головки

1
Плеската

2
округла

9. Література.

1. Методика проведення испытаний на отличимость, однородность и стабильность.
Катран (Crambe) (RTG/1060/1) // Москва. 2006-03-21. – 7 С. // URL:
http://www.gossort.com/mtd_dus.html